

XIX.

Betænkning

over

Forslag til Lov om Rettens Pleje.

(Afgiven af Folketingets Udvalg den 5. Februar 1909).

Udvalgets Flertal (Effersee, Ingvar Jensen, Laust Jensen, H. Madsen, J. Nielsen, L. Rasmussen (Ribe Amts 4de Valgkreds), Emil Petersen og Sveistrup) har den Opfattelse, at ved denne af ganske særlige Grunde foranledigede Revision af den i Fjor Foraar vedtagne Lov om Rettens Pleje bør der ikke rejses Spørgsmaal om saadanne videregaaende Forandringer af Loven, som vilde forrykke dennes Hovedlinier og medføre enten betydelig forøgede Udgifter eller betydelige Ulemper for Befolkningen.

Men paa den anden Side formene vi — samtidig med, at vi i det væsentlige slutte os til de af Regeringen foreslaaede og af Landstinget vedtagne Ændringer af Loven —, at der kan være Anledning til at optage nogle flere Enkeltheder i denne til Overvejelse. Og det er lykkedes os at samle hele Udvalget om Fremsættelse af nogle faa Ændringsforslag, der, uden at have nogen større Rækkevidde, dog efter vor Opfattelse indeholde Forbedringer af den vedtagne Lov.

Udvalget foreslaar saaledes, at de borgerlige Landsretssager, der efter Lovens almindelige Regler skulde forberedes ved en Underret i København eller Viborg, henvises fra deres Begyndelse til Behand-

ling ved den paagældende Landsret. Grunden til, at Landsretssagers Forberedelse i Loven er henlagt til Underretten, er formentlig alene den, at Befolkningen derved spares for en Del Udgifter og Ulemper, som Rejser af Vidner, Parter, Synsmænd o. s. v. til Landsrettens Sæde vilde medføre, og denne Grund finder jo ikke Anvendelse paa disse Sager. Imidlertid vil der ved denne Ændring paaføres Landsretterne — særlig østre Landsret — et forøget Arbejde. Derfor foreslaas det, at Landsretten under Forberedelsen af en Sag kan beklædes af en Enkeltdommer. Denne Forskrift, der ogsaa er tænkt at gælde de Stadier af Forberedelsen af en ved en Underret paabegyndt Sag, som foregaar ved Landsretten (Slutningsstadiet mellem Henvisningen og Domsforhandlingen), er i det hele formuleret som Reglen om borgerlige Sø- og Handelsretssagers Forberedelse for en Enkeltdommer (§ 9), dog er den i en enkelt Retning noget rummeligere. Der gøres herved selvfølgelig ingen Indskrænkning i Reglen i § 206, hvorefter der til Vedtagelse af Dom, derunder ogsaa Udeblivelses- og Afvisningsdom, kræves 5 Dommeres Nærværelse. (Ændringsforslagene Nr. 21 og 22 samt 20)

Til disse Ændringer knytter Udvalgets fornævnte *Flertal* samt *Ellinger* derhos et Forslag om, at hver af Landsretternes Medlemstal øges med een Dommer (Nr. 3).

Udvalget foreslaar at udskyde den lille i Landstinget indsatte Ændring, hvorefter paa Bornholm alene Amtsraadet skal vælge Medlemmer til det Udvalg, der ordner Nævningekredsenes Aarsliste, idet denne Ændring maa anses for overflødig og uden reel Betydning (Nr. 14).

For saa vidt Lovens Kapitel 13 om Sagførersamfund og Sagførerraad bevares, foreslaar Udvalget, at Personer, der have været Sagførere, men ikke længere ere det, udelukkes fra Valgret og Valgbarhed til Raadene (Nr. 18).

Den Frist, der undtagelsesvis er tilstaaet Landsretten til Vedtagelse af Doms slutningen i særlig vanskelige Sager, forlænges med to Dage (Nr. 24).

Naar det i Loven paabydes, at under en borgerlig Sags Behandling ved Underret det væsentlige Indhold af Parternes Erklæring skal tilføres Retsbogen, finder Udvalget det rettest for at forebygge tids-spildende Vidtløftigheder og Tvist at tilføje, at saadan Tilførsel kun skal ske i det Omfang, hvori det af Dommeren findes hensigtsmæssigt — i Lighed med, hvad der andetsteds (§ 516) er fastsat om Tilførsel til Fogedbogen (Nr. 25).

Bestemmelsen om Afhændelse ved offentlig Auktion af et Bos Ejendele, der er ændret i Landstinget, foreslaas vel i Hovedsagen opretholdt i den af Landstinget vedtagne Form, men dog ændret saaledes, at Henviisning til Auktions Afholdelse ved en Auktionsforvalter udgaar og erstattes af en Henviisning til de til enhver Tid gældende Retsregler om frivillige Auktioner. (Nr. 27.) Det forventes i øvrigt, at Regler om frivillige Auktioners Afholdelse ville blive givne ved en særlig Lov.

De Underrettsdommere, der skulle indtræde i det Udvalg af retskyndige, som ifølge Lovens § 1000 nedsættes for at drøfte Ændringer i Retsplejens Ordning, udnævnes af Justitsministeren. Det foreslaas nu, at Underrettsdommerne selv faa Adgang til

at gøre Indstilling til Ministeren om, hvem der ønskes udnævnte (Nr. 34).

Endelig foreslaas det, at den Adgang, der ved Loven gives Personer, som ved eller før dens Ikrafttræden have haft Autorisation som Fuldmægtige hos en Retsembedsmand, til uanset deres Eksamenskarakter fremdeles at faa saadan Autorisation, udvides til, at de samme Personer ogsaa i de første 10 Aar efter Lovens Ikrafttræden maa kunne beskikkes midlertidig til at beklæde en Underdommers eller Politimesters Embede (Nr. 35).

Udvalgets fornævnte *Flertal* samt *Ellinger* foreslaar at ændre de ekstraordinære Retters Myndighedsomraade i Straffesager derhen, at deres Virksomhed indskrænkes til Sagens Undersøgelse. Af en Betænkningen vedføjet Oversigt over, i hvilke Tilfælde ekstraordinære Retter ere nedsatte af den forrige Justitsminister, fremgaar det formentlig, at der fremdeles kan være Brug for saadanne Retter. Flertallet antager, at de principielle Betæneligheder, som saadanne Retters Anvendelse i Straffesager ogsaa efter vor Opfattelse frembyder, ville betydelig forringes, naar Straffedomms Afsigelse ikke betros til dem, men forbeholdes de ordinære Domstole (Nr. 9 og 13).

Et andet *Flertal* (*Udvalget* undtagen *Alfred Christensen* og *Krabbe*) foreslaar, at det udtrykkelig skal udtales i Loven, at Fogdens Ret til at fastsætte Størrelsen af Honoraret til Fordringshaverens (Rekvirentens) juridiske Konsulent (§ 493, 2det Stykke) skal gælde „uanset, at der derom foreligger Overenskomst“, idet det er en Tydeliggørelse af Bestemmelserne i Overensstemmelse med, hvad der er fastsat i § 303 om, at Sagsomkostningers Størrelse fastsættes ved Dommen. „selv om der derom foreligger Overenskomst“. (Nr. 26).

Et *Mindretal* (Borgbjerg, N. C. Christensen og P. Knudsen) stemte i Fjor mod det da vedtagne Retsplejeforslag, fordi det paa flere afgørende Punkter svigtede Demokratiets, af Folketinget mange Gange

hævede Krav, først og fremmest om demokratisk udtagne Nævninger, om Retsplejens Adskillelse fra Forvaltningen og om Anklageprincippets Gennemførelse. Mindretallet kan heller ikke i Aar stemme for et Forslag til Retsreform, der ikke fyldestgør disse Krav, og stiller derfor Forslag om at føre det foreliggende Lovforslag tilbage til den Affattelse, som Folketinget tidligere har givet det, sidst ved eneste Behandling den 17. November 1905.

Mindretallet mener, at der hurtigst muligt bør optages en Forhandling, om nødvendigt en Kamp, med det andet Ting om ovennævnte Princippers Gennemførelse. Skulde det ikke lykkes i Aar, sker der ikke andet, end at det i Fjor vedtagne Lovforslag træder i Kræft, og Mindretallet kan ikke se nogen Ulykke i, at Navnet Alberti bliver staaende under en saadan Lov — som under saa mange andre Love —, naar dens Indhold dog er Resultatet af den udemokratiske Politik, for hvilken Alberti var en af Hovedførerne.

Subsidiært tiltrædes de af det andet Mindretal samt nogle af hele Udvalget stillede Ændringsforslag.

Et andet Mindretal (Alfred Christensen og Krabbe) anser sig forpligtet til at vise den Resignation ikke her at rejse de politiske Spørgsmaal, navnlig om Nævnings Udtagelse, som ved Forhandlingerne om en Retsplejereform have staaet Partierne imellem. Derimod anser man sig fuldt berettiget til at kræve de Spørgsmaal, der ikke have en saadan Karakter, løste paa en Maade, der gengiver Retsplejereformen den Værdi for vor Retsudvikling, som den ved den Albertiske Lov mistede.

Hertil hører i allerførste Række Adskillelsen af Domsmagten og Forvaltningen. Vor Grundlov kræver den, og der er ikke mellem Partierne mindste Tvist om Berettigelsen af dette Krav. Det holdes frem paa den ene Side af den for alt Forfatningsliv fundamentale Betragtning, at en Dommer skal være stillet uafhængig af Regeringen, og paa den anden Side af det for hele Reformen højst vigtige For-

hold, at hverken Dommervirksomhed eller Politi- og anden forvaltende Virksomhed er tjent med Sammenblandingen, da disse Virksomheders Forudsætninger i Henseende til deres Udøveres Oplagthed og Udvikling ere saa særdeles forskellige.

Mindretallet stiller under Nr. 5 og 6 (hvortil slutter sig Ændringsforslagene under Nr. 10, 11, 29, 31 og 33) Forslag i saa Henseende. Da Loven om Rettens Pleje efter sin § 998 dog ikke kan træde i Kraft, før der er tilvejebragt tre nye betydelige Love, nemlig en Lønningslov, en Lov om Politiets Ordning og en Lov om Retsafgifter, er det ganske naturligt ogsaa at henlægge den ved Domsmagtens og Forvaltningens Adskillelse nødvendiggjorte Inddeling af Landet i Underretskredse og Politikredse til en saadan særlig Lov.

Gennemførelsen af denne Domsmagtens Frigørelse vil vel medføre nogen Forøgelse af Udgifterne ved Retsplejereformen, men Forøgelsen vil efter vore Forslag ikke blive meget betydelig, og til dens Begrænsning vil da ogsaa *det* bidrage, at 1 Dommer og 1 Politimester vil magte bedre og derved mere Arbejde end 2 Embedsmænd, der baade ere Dommere og Politimestre.

Dette er den første store Ændring, som absolut bør gøres i den Albertiske Lov.

Den anden er den, at i Straffesager den sigtede kommer til at staa overfor en for Inkvisitionspligter fritagen og derved i hele sin Opfattelse af Sagen uhildet Dommer. Det vil sige: Anklageprincippets Gennemførelse.

Mindretallet stiller Forslag i saa Henseende under Nr. 30.

Da Mindretallet ikke for Tiden har faaet Udvalgets øvrige Medlemmer med til den her tiltrængte Ændring, er man bleven staaende ved et enkelt Ændringsforslag, forbeholdende sig, naar Tinget vil følge Mindretallet her, at udarbejde til tredie Behandling alle de deraf følgende Ændringer i Lovforslaget.

Om disse to Punkter maa det siges, at en Retsplejereform, som ikke medtager dem — Domsmagtens og Forvalt-

ningens Adskillelse og Anklageprincippet's Gennemførelse — er af saa ringe Værdi, at den paa ingen Maade er alle de Penge og al den Ulejlighed værd, som den vil koste. Hellere end at vedtage en Lov, der paa disse to Hovedpunkter følger den Albertiske, maatte man vedtage en Lov, som ophæver den Albertiske, og saa se Tiden an.

Foruden paa disse to Hovedpunkter har Mindretallet stillet Ændringsforslag paa forskellige vigtige Punkter.

Mindretallet vil ikke tilstede, at en Regering skal kunne indsætte en Kommission med dømmende Myndighed. Det er en meget farlig og ganske unødigt Myndighed. Til Undersøgelser skal der intet være i Vejen for, at Regeringen kan faa en Kommission (naar den henvender sig til Landsretten, og denne finder Anledning dertil), men Dom bør kun kunne afsiges af Landets faste Domstole. (Ændringsforslag Nr. 8).

Selv hvor det tilstedes Regeringen at faa en Undersøgelseskommission eller en Undersøgelsesdommer udmeldt, bør ikke enhver som helst kunne sættes til at huse med Forhør og Undersøgelser Landet over, men dertil bør kun kunne tages en Mand, der har den Ansvarsfølelse, som følger med at være fast Dommer (Ændringsforslag Nr. 12).

En Lovovertrædelse bør ikke, fordi den er undergivet privat Forfølgning (en trykt eller mundtlig Ærefornærmelse f. Eks.) være udelukket fra at blive bedømt af Nævninger, naar Lovovertrædelsen dog har haft en saadan Karakter, at den maa kaldes politisk. Det er af Vigtighed at hævde dette, og Ændringsforslag i saa Henseende er stillet under Nr. 28.

Mindretallet betvivler, at Højesteret og Landsretterne ville kunne overkomme deres Forretninger, naar der til hver Sags Afgørelse eller til hver Sags Behandling skal kræves saa stort et Dommertal, som Lovforslaget kræver. Og da det formentlig vil være ganske tilstrækkeligt, at 7 Højesteretsdommere deltog i hver Sags Afgørelse, og at 3 Landsdommere deltog

i den enkelte Landsretssags Behandling, hvad enten Nævninger medvirke eller ej, foreslaar Mindretallet disse Tal i Stedet for henholdsvis 9 og 5 (Ændringsforslag Nr. 2 og 4).

Mindretallet ser ingen Grund til at opretholde de nuværende Retsskriverembeder (Ændringsforslag Nr. 7) og betvivler, at en god Udvikling af Sagførervæsenet og Sagførerstanden fremmes ved Lovforslagets Bestemmelser om Sagførersamfund og Sagførerraad, hvorfor man foreslaar, at disse udgaa (Ændringsforslag Nr. 16). For det Tilfælde, at disse Bestemmelser alligevel blive staaende, foreslaar Mindretallet, at der dog foretages nogle Ændringer deri, nemlig at der kun bliver eet Sagførersamfund for hele Landet (Ændringsforslag Nr. 17), og at Ministeriet ikke egenmægtigt, men kun naar Landsretten udtaler sig derfor, skal kunne gøre en Afvigelse fra den Regel, at ingen kan beskikkes som Sagfører uden Sagførerraadets Vidnesbyrd om tilbørlig Indøvelse og retskaffen Vandel (Ændringsforslag Nr. 19).

Mindretallet anser det af Vigtighed for Publikums Betyggelse mod unødigt Bødeanvendelse, at ingen som helst Bøde maa tilfalde nogen Kasse, som Retshaandhæveren kan tænkes at ønske beriget med Bøder. Man foreslaar derfor, at alle Bøder uden Undtagelse skulle gaa til den interesseløse Statskasse (Ændringsforslag Nr. 32).

Et tredje Mindretal (Ellinger) har den Hovedindvending imod den i Fjor vedtagne og nu atter foreliggende Retsplejelov, at Nævninger ved den indføres i dansk Retspleje. Vel sandt, at Grundlovens § 74 paabyder Indførelse af Nævninger ved Behandling af visse Sager, men den Adskillelse imellem Retsplejen og Forvaltningen, som Grundlovens § 71 paabyder, vil jo dog *ikke* blive foretaget ved nærværende Forslag til Lov; Mindretallet mener, at denne Foranstaltning er af en ganske anderledes Betygning for Retsplejen end Indførelse af Nævninger, og vilde ubetinget slutte sig til et Forslag, der holdt paa

den første, men udelod den sidste Foranstaltning; den Form, et andet Mindretal (Alfred Christensen og Krabbe) har givet sine Tanker angaaende Bestemmelsen i § 71, vil vistnok ved nærmere Undersøgelse vise sig at give en farbar Vej. Bestemmelsen om Nævninger kom ind i Grundloven ud fra det Syn paa denne Sag, som var almindeligt i Europa paa den Tid, da Grundloven blev given; den forrige Generation indførte dem ikke, og Mindretallet mener, at Erfaringerne rundt om i Landene ikke gaa i Retning af, at Retten er bedre sikret ved Nævninger end uden disse. Læge Meddomsmænd vilde give en anderledes god Betyggelse end Nævninger.

Imidlertid er Folketingets Stilling ikke fri i dette Øjeblik; den kunde blive det, hvis Justitsministeren ikke vilde offentliggøre den i Fjor vedtagne og af Kongen underskrevne Lov i Lovtidende, eller hvis Tingets Flertal havde faaet saadanne Betæneligheder i den siden Vedtagelsen forløbne Tid, at det nu vilde søge Arbejdet fremmet paa et ændret Grundlag. Hertil har der dog ikke vist sig Tegn, og da Sagen derfor i dette Øjeblik i Realiteten kun drejer sig om, hvorvidt Albertis Navn skal stryges under Retsplejeloven eller ej, og om, hvorvidt man vil benytte Lejligheden til at indføre mindre Rettelser og Forbedringer i Loven eller ej, har Mindretallet ikke fundet, der er andet at gøre end at støtte og stille Forslag, som gaa i den nævnte Retning, og som kunne ventes tiltraadte af Minister og Landsting.

Mindretallet mener, at Reformen ikke er de mange Penge værd, som den vil koste; at Befolkningen, naar Reformen en Gang er traadt ud i Livet, vil føle sig skuffet, nærer det ingen Tvivl om. Justitsministeriet kalkulerer Merudgifterne til en lille halv Million Kr. aarlig foruden Udgifterne til Retslokaler paa en halv Snes Tingsteder, angaaende hvilke det ikke har været Ministeriet muligt paa dette Tidspunkt at give Udvalget Oplysninger. Men saa kommer dertil en anden lille halv Million Kr. aarlig, hvis Staten skal overtage Delinkventudgifterne, hvilket

har været forudsat, og mindst 800,000 Kr. aarlig, hvis Staten skal overtage Lønningen af det underordnede Politi udenfor København, foruden en Forøgelse af Stats-tilskuddet til Københavns Politi.

Ændringsforslag.

Af *Borghjerg, N. C. Christensen og P. Knudsen:*

1) Lovforslaget affattes saaledes, som det vedtoges af Folketinget ved eneste Behandling den 17. November 1905 (se Rigsdagstidenden for 1905—06, Tillæg C., Sp. 529—30).

Til § 2.

Af *Alf. Christensen og Krabbe*, subsidiært af *Borghjerg, N. C. Christensen og P. Knudsen:*

2) I Stk. 2 ændres „9“ til „7.“

Til § 4.

Af *Udvalgets Flertal* (Effersøe, Ellinger, Ingv. Jensen, Laust Jensen, H. Madsen, J. Nielsen, L. Rasmussen (Ribe Amts 4de Valgkreds), Emil Petersen og Sveistrup):

3) I 2det Stykke, Linie 2, ændres „16“ til „17“ og i samme Stykke, Linie 3, „11“ til „12“.

Til § 6.

Af *Udvalgets Mindretal* under Nr. 2:

4) I Linie 2 ændres Ordene „mindst 5, i Sager, i hvilke Nævninger medvirke, mindst 3“ til: „mindst 3“.

Til § 12.

Af *Udvalgets Mindretal* under Nr. 2:

5) Paragraffen affattes saaledes:
„Landsretskredsene inddeles i Retskredse og Politikredse i saadanne Tal, at det samlede Tal omtrent svarer til Tallet af de nuværende Retskredse. Den nærmere Bestemmelse heraf sker ved Lov (jfr. § 998).

Til § 14.

Af *Udvalgets Mindretal* under Nr. 2:

6) Paragraffen affattes saaledes:

„Ingen Dommer kan tillige være Politimester eller have anden forvaltende Myndighed. Den med Dommervirksomhed i første Instans hidtil forbundne Øvrighedsvirksomhed overgaar til Politimesteren.

Skifte-, Foged-, Tvangssalgs- og Tinglæsningsforretninger vedblive at betragtes som Retsforretninger. Om de af Dommeren i disse Virksomheder foretagne Handlinger gælder, hvor ikke nærmere derom er bestemt i det følgende, den almindelige Regel, at de kunne paakæres til den Landsret, indenfor hvis Omraade Handlingen er foretagen.“

Til § 17.

Af *Udvalgets Mindretal* under Nr. 2:

7) I 1ste Stykke, Linie 2. udgaa Ordene: „De nuværende særskilte Retsskriverembeder forblive dog bestaaende indtil videre“.

Til § 21.

Af *Udvalgets Mindretal* under Nr. 2:

8) 1ste Stykke affattes saaledes:

„Regeringens Ret til at anordne ekstraordinære Retter ophæves. Forekommer der Tilfælde, hvori Justitsministeren finder det ønskeligt til Oplysning om visse Forbrydelser at faa Undersøgelse iværksat af en ikke til Retskredsgrænser bunden Undersøgelsesdommer eller af en Undersøgelsesdommer med særlig Erfaring i en bestemt Art af Undersøgelser, kan Justitsministeren rette Anmodning til en Landsret om Udmeldelse af en ekstraordinær Undersøgelsesdommer. Finder Landsretten Anmodningen grundet, foretager den Udmeldelsen. Den ekstraordinære Undersøgelsesdommer leder sin Undersøgelse efter denne Lovs Regler, kun uden Hensyn til Retskredsgrænser“.

I 2det Stykke ændres Ordene „Ligeledes kan Kongen“ til „Kongen kan“.

Til § 21.

Af *Udvalgets Flertal* under Nr. 3:

9) 1ste Stykke affattes saaledes:

„Regeringens Ret til at anordne ekstraordinære Retter vedbliver indtil videre

i sit nuværende Omfang. Saadanne Retter ville i alle Henseender i Sager, der falde under nærværende Lov, have i deres Fremgangsmaade at anvende denne Lovs Regler uden dog at være bundne ved Bestemmelsen om Retskredsens Grænser.

For saa vidt Straffesager angaar, kan dog de ekstraordinære Retters Virksomhed ikke udstrækkes ud over Sagernes Undersøgelse, i hvilken Henseende Bestemmelserne i Fjerde Bog, 2det og 3die Afsnit, blive at iagttage, hvorimod Sagernes Paadømmelse skal ske ved de ordinære Domstole.

De ekstraordinære Retter staa i alle Afgørelser under Kære og Anke umiddelbart til Højesteret.“

Til § 22.

Af *Udvalgets Mindretal* under Nr. 2:

10) Paragraffen (om Opretholdelse af den nuværende Underretsordning m. m.) udgaaer.

For at undgaa Forstyrrelse i Paragrafnumrene gøres derhos 2det Stykke af § 21 til en særskilt Paragraf som § 22.

Til § 43.

Af *Udvalgets Mindretal* under Nr. 2:

11) 1ste Stykke, 2det Punktum: „Underretsdommere, som tillige have administrative Forretninger, beskikkes under de hertil brugte Betegnelser, dog med Udeladelse af Betegnelsen som Skriver“ affattes saaledes: „Medlemmer af Højesteret beskikkes under Betegnelsen Højesteretsdommer, Medlemmer af Landsret under Betegnelsen Landsdommer og Enedommerne i første Instans under Betegnelsen Dommer“.

Til § 44.

Af *Udvalgets Mindretal* under Nr. 2:

12) Sidste Stk. affattes saaledes:

„Til ekstraordinær Undersøgelsesdommer (§ 21) kan kun en fast Dommer udmeldes.“

Af *Udvalgets Flertal* under Nr. 3 (Redaktion):

13) I sidste Stykke, Linie 1. efter „1ste“ indskydes „og 2det“.

Til § 79.

Af Udvalget:

14) I 1ste Stykke, Linie 4, udgaa Ordene: „(paa Amsraadet)“.

Til § 120.

Af *Borgbjerg, Alfr. Christensen, N. C. Christensen, Ellinger, P. Knudsen og Krabbe*:

15) Som nyt Stykke tilføjes:

Enhver Sagfører er pligtig til at føre autoriserede Forretningsbøger; Justitsministeren vil fastsætte de nærmere Regler for Indretningen og Førelsen af disse Bøger.

Til §§ 126—134.

Af Udvalgets *Mindretal* under Nr. 2:

16) Kapitel 13 udgaa.

Til § 126.

Af Udvalgets *Mindretal* under Nr. 2, subsidiært:

17) Paragraffen affattes saaledes:

„Samtlige Danmarks Sagførere udgøre eet Samfund.“

(De heraf flydende Rettelser i følgende Paragraffer foretages).

Til § 127.

Af Udvalget:

18) Næstsidste Punktum udgaa.

Til § 133.

Af Udvalgets *Mindretal* under Nr. 2, subsidiært:

19) I Linie 9 ændres Ordene: „naar særegne Grunde tale derfor“ til: „naar vedkommende Landsret udtaler sig derfor.“

Til § 163.

Af Udvalget:

20) Til Slutningen af 1ste Stykke føjes:

„Naar Forberedelsen af en Landsrets-sag foregaa ved Landsretten selv, (jfr. §

Udvalgenes Betænkninger m m.

329), afgives Vidnesbyrdet dog for denne Ret, for saa vidt Reglen i § 162, 1ste Stykke, ikke er til hinder derfor“.

Til § 329.

Af Udvalget:

21) Der tilføjes som nye Stykker:

„Hvis Sagen, saafremt Landsretsbehandling ej var anvendelig, skulde behandles ved en Underret paa det Sted, hvor Landsretten har sit Sæde, bliver Stævning at udtage til Landsretten, og Sagens Forberedelse foregaa i sin Helhed ved denne Ret, jfr. § 163, 1ste Stykke. Reglerne i de følgende Paragraffer finde da Anvendelse med de fornødne Lempelser.

Under Forberedelsen af en Sag kan Landsretten beklædes af en enkelt Dommer. Dersom Retsbehandlingen bestaar i Vidneførsel. Athjemling af Syn eller Skøn. Afhøring af Part. Modtagelse af Partsed eller Kendelse om et omtvistet Punkt, bør dog det sædvanlige Antal Dommere være til Stede, medmindre dette vilde være forbundet med Vanskelighed.“

(Vedtages dette Ændringsforslag, ændres i § 351, 5te Stykke, Linie 2, „Landsrettens Formand“ til „Landsretten“ og i samme Stykkes Linie 4 „han“ til „den“, samt i § 353, 1ste Stykke, Linie 2—3, „Landsrettens Formand“ til „Landsretten“.)

Til § 346.

Af Udvalget:

22) I Linie 2 ændres „for den i § 329 omhandlede Underret“ til: „udenfor det i § 329, 2det Stykke, nævnte Tilfælde for den i samme Paragrafs 1ste Stykke omhandlede Underret“.

Underændringsforslag af *Ordføveren* til Ændringsforslag Nr. 22:

23) Ændringsforslag Nr. 22 affattes saaledes:

Til § 346.

Der tilføjes som nyt Punktum: „I det i § 329, 2det Stykke, nævnte Tilfælde finder Reglen i § 163, 1ste Stykke, 2det Punktum, tilsvarende Anvendelse, jfr. dog § 293, 3die Stykke“.

(Vedtages dette Ændringsforslag, ændres i § 293, 7de Stykke, Linie 2, Ordet „Underret“ til: „Ret“).

Til § 362.

Af *Udvalget*:

24) I sidste Linie ændres „den paafølgende Søgnedag“ til: „den tredje Søgnedag efter Domsforhandlingens Tilendebringelse“.

Til § 420.

Af *Udvalget*:

25) I sidste Stykke, Linie 1, indskydes efter „Sagens Sammenhæng“: „i det Omfang, som af Dommeren skønnes hensigtsmæssigt“.

Til § 493.

Af *Udvalget* undtagen *Alfred Christensen* og *Krabbe*:

26) I 2det Stykke, sidste Linie, indskydes efter „fremsættes“: „og uanset, at der derom foreligger Overenskomst.“

Til § 673.

Af *Udvalget*:

27) I Linie 2—3 ændres: „ved en Auktionsforvalter“ til: „i det hele efter de for offentlige Auktioner, der ikke ere Tvangsauktioner, gældende Lovregler“.

Til § 679.

Af *Udvalgets Mindretal* under Nr. 2:

28) Til Paragraffen føjes:

„Naar en Straffesag, der efter de almindelige Regler skulde behandles i den borgerlige Retsplejes Former, rejser sig af en politisk Lovovertrædelse, maa Sagsøgeren rejse Tiltale for Landsret efter Regler, svarende til dem, der i nærværende Lov ere foreskrevne for Forfølgning af offentlige Sager, saaledes at den private Sagsøger træder i vedkommende Paatalemyndigheds Sted.

Som politiske skulle under alle Omstændigheder anses:

1. Overtrædelser af de Lovbestemmelser, der værne om Statsforfatningen, Statens Sikkerhed, Selvstændighed, Ukrænkelighed og Udelelighed og de lovgivende Forsamlingers frie Virksomhed,
2. Overtrædelse af andre Lovbestemmelser, naar den Sigtede maa antages ved den

paatalte Handling at have tilsigtet et politisk Maal.“

Til § 701.

Af *Udvalgets Mindretal* under Nr. 2:

29) Stk. 2 udgaar.

Til § 714.

Af *Udvalgets Mindretal* under Nr. 2:

30) I Spidsen af Paragraffen indføres som nyt Stykke:

„Politimesteren er offentlig Anklager“.
Kapiteloverskriften: „Sigtede og hans Forsvar“ ændres til: „Sigtede, hans Anklager og Forsvar“.

(Vinder dette Tilslutning, forbeholdes yderligere, derved foranledigede Ændringsforslag).

Til § 798.

Af *Udvalgets Mindretal* under Nr. 2:

31) I L. 1—2 udgaa Ordene: „i de Tilfælde, hvor Undersøgelsesdommeren ikke tillige er Politimester“.

Ligeledes udgaar 3die Punktum: „I Underretskredse, hvor Dommeren tillige er Politimester, træder i Stedet for saadan Begæring en Tilførsel til Retsbogen om, at Forundersøgelsen er foranlediget af Dommeren i hans Egenskab af Politimester“.

Til § 996.

Af *Udvalgets Mindretal* under Nr. 2:

32) Paragraffen affattes saaledes:

„Enhver i offentlig Sag faldende Bøde tilfalder Statskassen, hvad enten Bøden ikendes ved Dom eller vedtages, eller den — i de Tilfælde, hvori saadant efter Lovgivningen kan ske — fastsættes ved Øvrighedsbeslutning.

I Sager, der kun kunne forfølges privat, tilfælde de ved Dom ikendte Bøder Statskassen, hvorimod det ved Forlig staar Parterne frit at bestemme, hvorhen en vedtagen Bøde skal falde“.

Til § 998.

Af *Udvalgets Mindretal* under Nr. 2:

33) Efter Ordene: „Denne Lov træder først i Kraft, naar Love“ indsættes: „1) om Landsretskredsens Inddeling i Retskredse og Politikredse, jfr. § 12“ (Der efter ændres: „1)“, „2)“ og „3)“ til henholdsvis „2)“, „3)“ og „4)“.)

Til § 1000.

Af Udvalget:

34) I 2det Stykke, Linie 3, efter „Justitsministeren“ indskydes „ifølge Indstilling fra disse efter de nærmere Regler, som Justitsministeren fastsætter.“

Til § 1002.

Af Udvalget:

35) I Linie 4 efter „Politimestre (§ 137)“ indskydes: „samt, indtil der er forløbet 10 Aar fra Lovens Ikrafttræden, midlertidig beskikkes til at beklæde et Underdommerembede (§ 45) eller et Politimesterembede (§ 138)“.

Borgbjerg.

Alfred Christensen.

N. C. Christensen.

Effersøe,
Sekretær.

Ellinger.

Ingvard Jensen.

Laust Jensen.

P. Knudsen.

Krabbe.

H. Madsen.

J. Nielsen.

L. Rasmussen (Ribe A. 4. V.),
Formand.

Emil Petersen.

Sveistrup,
Ordfører.

Lars Jensen var fraværende ved Betænkningens Afgivelse.

Bilag.

Justitsministeriet.

København, den 23. Januar 1909.

Hermed 3 Bilag.

I Skrivelse af 18. f. M. har det ærede Udvalg udbedt sig Oplysning meddelt om:

- 1) Hvilke Sager ere i Justitsminister Albertis Embedstid behandlede af ekstraordinære Retter, af hvilke Aarsager og efter hvis Begæring blev disse Retter nedsatte, og hvem beklædte dem?
- 2) Hvilke Underdommere ere, siden Grundloven blev given, afskedigede, uden at der forelaa egen Ansøgning, begrundet paa Alder eller Svagelighed, og hvad var i hvert Tilfælde Afskedigelsens Aarsag?
- 3) Hvor mange Underdommere ere i de sidste 10 Aar blevne forfremmede til bedre lønnede Embeder (Underdommere, Overdommere eller andet Embede)?

Foranlediget heraf skal man fremsende tre i Ministeriet udarbejdede Lister, indeholdende de i saa Henseende ønskede Oplysninger.

For saa vidt Udvalget dernæst har ønsket forskellige nærmere angivne Oplysninger med Hensyn til, hvilke Udgifter det foreliggende Lovforslag maa antages at ville medføre for det offentlige og Statskassen, skal man bemærke følgende:

Den ved Retsplejelovens Gennemførelse foraarsagede Merudgift kan selvfølgelig kun angives aldeles kalkulatorisk, idet Beskaffenheden af den overvejende Del af de Udgifter, hvorom der er Spørgsmaal, medfører, at kun adskillige Aars Erfaring vil være i Stand til at give paalidelig Oplysning i saa Henseende.

Hvad for det første Udgiften til Tilvejebringelsen af nye Lokaler for Landsretterne angaar, har Justitsministeriet i afvigte Efteraar anmodet saavel Justitiarierne i de tvende Overretter og i Københavns Kriminal- og Politiret som Amtmændene paa de Steder i Landet, hvor Ministeriet rent foreløbigt har paa-tænkt, at Landsretterne i Medfør af Retsplejelovens § 11, jfr. § 24, ville have at holde Nævningeting, om at skaffe Oplysning om, med hvilken Bekostning der vil kunne erholdes passende Lokaler henholdsvis til Landsretternes Hovedafdelinger og til de rejsende Nævningeretter. Da der imidlertid hidtil kun er indløbet eet, endda foreløbigt Svar fra en af de Købstæder, hvor Nævningeting tænkes afholdt, er Ministeriet paa nærværende Tidspunkt ude af Stand til at meddele nærmere Oplysning om, hvilken Udgift der vil medgaa til de nye Retslokaler for Landsretterne.

De aarlig tilbagevendende Merudgifter ville i det væsentlige fordele sig paa følgende Poster:

I. Lønninger m. v.

Ligesom Procesreformen ikke i den foreliggende Skikkelse tænkes at medføre nogen Merudgift til Lønninger for Underretsdommerne, saaledes vil den, efter at den i Retsplejelovens § 1001 hjemlede Lønforhøjelse for Dommerne samt

Embeds- og Bestillingsmændene ved de nuværende kollegiale Retter er traadt i Kraft, neppe heller bevirke nogen væsentlig Merudgift til Lønninger for Dommerne i Højesteret. Derimod vil Antallet af Dommere i de øvrige kollegiale Retter blive forøget med 8. Den heraf flydende aarlige Merudgift kan formentlig anslaaes til ca. 50,000 Kr.

Hertil kommer Honorarer til de Landsdommere, der i Henhold til Retsplejelovens § 7 beskikkes til Formænd for Nævningeretterne ca. 6,000 Kr.

Dernæst maa der vistnok gaas ud fra, at Embederne som Landsdommere ville blive at lønne noget højere end de nuværende Overretsassessorer selv efter den ovennævnte Lønforhøjelse for disse. Hvilken aarlig Merudgift der her vil blive Spørgsmaal om, er det imidlertid selvfølgelig umuligt at afgøre, saa længe Loven om Lønninger for Dommerne i de kollegiale Retter ikke er vedtagen, men mulig kan Merudgiften anslaaes til ca. 15,000 Kr.

Det samlede Beløb af Kontorholdsudgifter til de nuværende kollegiale Retter maa vistnok antages at stige bl. a. som Følge af Lønningerne til de nye Embeder som Fuldmægtige ved disse Retter, jfr. Retsplejelovens §§ 3, 10 og 16. Merudgiften hertil, der dog kun kan angives ganske kalkulatorisk, kan mulig anslaaes til ca. 40,000 Kr. jfr. Justitsministeriets Skrivelse til Fællesudvalget angaaende Lovforslaget om Rettens Pleje af 14. Maj f. A. (Rigsdagstidenden 1907—08, Tillæg B. Sp. 3887 ff.).

Dernæst maa formentlig ogsaa Kontorholdsudgifterne til Underdommerne formodes at ville stige noget, da den mundtlige Procedure vistnok maa antages at ville lægge en Del mere Beslag paa Underdommerens Tid end den nuværende skriftlige Procesmaade, saaledes at han ikke vil kunne anvende saa megen Tid paa Varetagelsen af den øvrige Del af de ham paahvilende Embedsforretninger som under den bestaaende Ordning. Det er imidlertid formentlig ikke muligt blot tilnærmelsesvis at anslaa den heromhandlede Merudgift til noget Beløb.

Til Lønninger for de nye Politimesterembeder, der i Henhold til Retsplejelovens § 22, 2det Stykke, ville være at oprette i Frederiksberg Birk samt i Købstæderne Aarhus og Odense, kan formentlig anslaaes ca. 16,000 Kr. og til Kontorhold for disse ca. 20,000 —

Hvad endelig angaar Lønninger m. v. til den i Retsplejelovens § 138 omhandlede Politistyrke, vil det formentlig paa nærværende Tidspunkt være ugørligt at opstille nogen som helst Beregning, da det endnu er uafgjort, hvilken Forøgelse af Politistyrken der eventuelt vil blive Spørgsmaal om. Til det i samme Paragraf nævnte rejsende Opdagelsespoliti kan maaske anslaaes . . . ca. 60,000 Kr.

II. Delinkventomkostninger.

Som Følge af den mundtlige Procedure for alle Retter og navnlig paa Grund af Behandlingen for Nævningeret af de fleste betydelige Straffesager maa Delinkventomkostningerne paaregnes at ville stige betydelig. Merudgiften vil formentlig navnlig gøre sig gældende paa følgende Punkter:

1. Til Udfærdigelse af Nævningelister kan formentlig anslaaes ca. 20,000 Kr. jfr. Justitsministeriets ovennævnte Skrivelse af 14. Maj f. A.
2. Landsdommernes Diæter og Befordring i Nævningesager skønnes at kunne ansættes til ca. 10,000 Kr.. jfr. Landstingsudvalgets Oversigt i Rigsdagstidenden 1904—05, Tillæg B. Sp. 723 ff.
3. Nævningerne.

Ifølge Oplysning fra Statistisk Bureau om Antallet af de forskellige Straffesager i Fømaaret 1901—05 og for Aaret 1907 samt under Hensyn til de Justitsministeriet foreliggende Oplysninger om Antallet af Sager angaaende Krstatning for uforskyldt Varetægtsfængsel i de sidste 5 Finausaar kan det, saafremt

man gaar ud fra, at de Tiltalte i $\frac{1}{3}$ af de i Retsplejelovens § 679 e, jfr. § 678 b og c ommeldte Tilfælde ville vælge at faa deres Sager paadømte uden Medvirkning af Nævninger, paaregnes, at der vil forekomme ca. 370 Nævningesager om Aaret i hele Landet, hvoraf ca. 170 ville forefalde i Hovedstaden og ca. 200 i det øvrige Land. Herefter, samt idet bemærkes, at de ca. 200 Nævningesager udenfor København efter Justitsministeriets foreløbige Plan ville være at fordele mellem 10 Tingsteder, paa hvert af hvilke der ifølge Retsplejelovens § 24 vil være at afholde 4 ordinære Ting (paa Bornholm dog kun 2) foruden et vist Antal ekstraordinære Ting, fordelte mellem de enkelte Tingsteder, kan Udgiften under denne Post maaske anslaaes saaledes:

A. Befordringsudgifter.

Ifølge Retsplejelovens § 104 tilkommer der hver Nævning 1 Kr. 50 Øre for hver Mil frem og tilbage fra hans Bopæl til vedkommende Tingsted. Forudsætter man, at hver Nævning gennemsnitlig maa rejse 4 Mil frem og 4 Mil tilbage, bliver det en Udgift af 12 Kr. for hver Nævning. Da der ifølge Retsplejelovens § 86 udtages 60 Hovednævninger til hvert Ting, bliver den samlede Udgift for hvert Ting 720 Kr. Lægges hertil et mindre Beløb til Hjælpenævningens Rejse af f. Eks. 80 Kr., udkommer som samlet Udgift til Nævningerejser ved hvert Ting 800 Kr.

Da der aarlig afholdes i alt 38 ordinære Ting paa Tingstederne i Nævningekredsene udenfor Hovedstaden, bliver den aarlige Befordringsudgift altsaa ca. 30,000 Kr.
Til de ekstraordinære Ting kan formentlig anslaaes $\frac{1}{3}$ heraf ca. 10,000 —

B. Nævningernes Diæter.

a. Udenfor København.

I hver Nævningesag skal benyttes mindst 16 Nævninger (Retsplejelovens § 96), men der maa formentlig paaregnes yderligere at ligge dobbelt saa mange inde paa Tingstederne for at være til Disposition ved de kommende Sager. Dette giver 48 Nævninger daglig à 3 Kr. (jfr. § 104) = 144 Kr. Antages hvert ordinært Ting at vare ca. 7 Dage (d. v. s. omtrent $1\frac{1}{2}$ Dag til hver Sag), udkommer ca. 1,000 Kr. for hvert Ting eller ca. 38,000 Kr.
for samtlige ordinære Ting.

Anslaaes ca. 12,000 —
til ekstraordinære Ting, udkommer i alt 50,000 —

b. I København.

Nævningernes Antal kan anslaaes til ca. 170 aarlig, jfr. ovenfor. Beregner man ca. $1\frac{1}{2}$ Dag til hver Sag, kan den samlede Udgift vistnok anslaaes til ca. 15,000 Kr.

Altsaa samlet anslaaet Udgift til Befordring og Diæter til Nævninger ca. 105,000 Kr

4. Vidnegodtgørelser.

a. Udenfor København.

Beregner man, at der i hver Nævningesag vil være at afhøre gennemsnitlig 6 Vidner, og at hvert Vidne gennemsnitlig ifølge Retsplejelovens § 183 vil have Krav paa en Godtgørelse af 16 Kr., udkommer for 200 Nævningesager ca. 20,000 Kr.

b. I København.

Ca. 170 Nævningesager med 6 Vidner i hver Sag giver i alt ca. 1,000 Vidner aarlig, der skulle møde under Domsforhandling. Beregnes Godtgørelsen til gennemsnitlig 4 Kr. for hvert Vidne, udkommer ca. 4,000 Kr.
I alt ca. 24,000 Kr.

Hertil kommer endvidere et formentlig dog kun mindre aarligt Beløb til Godtgørelse til saadanne Vidner, der undtagelsesvis indkaldes for at give Forklaring for den dømmende Ret i andre Sager end Nævningesager.

5. Offentlige Anklagere.

Medens Udgiften til offentlige Anklagere ved Højesteret maa antages at blive temmelig upaavirket af Procesreformen, vil Udgiften for Landsretternes Vedkommende paa Grund af Indførelsen af den mundtlige Procedure blive betydelig større end den nuværende tilsvarende Udgift ved Overretterne. Navnlig ville ogsaa her Nævningesagerne, i hvilke de beskikkede Anklagere selvstændig ville have at fremføre og tilrettelægge Bevismaterialet for den dømmende Ret, altsaa et langt besværligere og ansvarsfuldere Hverv end under den nuværende skriftlige Procesmaade, medføre forøgede Udgifter til Anklagerne. Hvad endelig angaar Udgiften til Anklagere ved Underretterne, vil den vistnok nærmest blive lavere end den nuværende Udgift. jfr. herved Justitsministeriets Skrivelse til Landstingets Udvalg om Rettens Pleje af 13. December 1904 (Rigsdagstidende 1904—05. Till. B. Sp. 715 fg.). Hvor meget den samlede aarlige Udgift til offentlige Anklagere skal antages at stige som Følge af Procesreformen, er det formentlig neppe muligt at beregne, men Merudgiften kan maaske anslaaes til det i Justitsministeriets ovennævnte Skrivelse af 14. Maj f. A. opgivne Beløb af ca. 35,000 Kr.

6. Offentlige Forsvarere.

Efter Indholdet af de i Retsplejeloven om Beskikkelse af Forsvarere givne Bestemmelser (jfr. navnlig §§ 715 og 903) vil det formentlig være endnu vanskeligere at opnaa faste Støttepunkter for Udfindelsen af den Udgiftsforøgelse, som vil medgaa til de offentlig beskikkede Forsvarere. Mulig kan den aarlige Merudgift dog anslaaes til det i Justitsministeriets tidnævnte Skrivelse af 14. Maj f. A. opgivne Beløb af ca. 75,000 Kr.

Hvad dernæst angaar Spørgsmaalet om, hvilken aarlig Merudgift Procesreformen maa antages at ville medføre for Statskassen, da vil Besvarelsen selvfølgelig i høj Grad afhænge af, om den nugældende Ordning, hvorefter Udredelsen af Udgifterne i Retsplejen i det hele paahviler Kommunerne, tænkes bevaret eller ej. Det har imidlertid vistnok altid været forudsat, at en Procesreform til lige maatte medføre, at i hvert Fald en væsentlig Del af de Kommunerne nu paahvilende Udgifter til Retsplejen m. v. overtages af Statskassen, og Ministeriet har derfor ogsaa fundet det rettest ved Besvarelsen af Spørgsmaalet om Merudgiften for Statskassen foreløbig at gaa ud fra lignende Regler om Udgiftsfordelingen mellem Staten og Kommunerne som dem, der indeholdes i det i Rigsdagssamlingen 1901—02 som Bilag til Proceslovene forelagte Forslag til Lov om Udgifterne i Strafferetsplejen.

Under den angivne Forudsætning vil Statskassen da foruden de ovenfor opregnede Merudgifter for det første komme til at overtage Udredelsen af de nuværende Delinkventudgifter. Med Hensyn til disses Størrelse maa Justitsministeriet, idet man ikke har ment at burde lade Besvarelsen af Udvalgets Skrivelse bero, indtil Oplysning herom kunde erholdes fra de enkelte Kommuner, indskrænke sig til at henvise til de i Ministeriets fornævnte Skrivelse af 13. December 1904 (Tillæg B. til Rigsdagstidende 1904—05. Sp. 715 fg.) indeholdte Oplysninger vedrørende Aaret 1899, hvorved bemærkes, at de der opgivne Beløb af ca. 150,000 Kr. for Hovedstaden og ca. 300,000 Kr. for det øvrige Land neppe ere stegne væsentlig i de senere Aar.

Saafernt Staten endvidere skal overtage Lønningen af det underordnede Politi udenfor København, bemærkes til Vejledning, at den nuværende Udgift hertil ifølge de Ministeriet foreliggende i andet Øjemed begærede Oplysninger fra de respektive Jurisdiktioner kan anslaaes til ca. 800,000 Kr., hvorved dog bemærkes, dels at Ministeriet endnu ikke har modtaget Oplysning i saa Henseende fra samtlige Retskredse, dels at en Del af den nuværende Politistyrke, navnlig i Købstæderne, varetager kommunale Opgaver, som det i hvert Fald ikke vil kunne være Statens Opgave at bekoste udført.

Endelig vil der eventuelt blive Spørgsmaal om en Forhøjelse af det Statsvilkud, som for Tiden ydes Københavns Kommune til Politiet i Hovedstaden, jfr. Retsplejelovens § 135.

Endelig har Udvalget forespurgt, om Højesterets og Overretternes Erklæringer ere indhentede over det Spørgsmaal, om Forretningerne kunne antages at ville blive Højesteret og Landsretterne overkommelige, naar der, som i Forslagets §§ 2 og 6 foreslaaet, i hver enkelt Retssags Behandling skal deltage henholdsvis 4 Højesteretsdommere og 5 Landsretsdommere.

I denne Anledning skal man bemærke, at Justitsministeriet ikke har udtalt sig nogen Udtalelse fra de paagældende Retter med Hensyn til den nævnte, paa Foranledning af vedkommende Landstingsudvalg truffene Forandring i det oprindelige Regeringsforslag vedrørende det til Paakendelse af de enkelte Sager fornødne Antal Dommere. For Højesterets Vedkommende maa Ministeriet imidlertid, da denne Domstols Forretninger ikke kunne antages efter det foreliggende Forslag at blive mere omfattende end under den nuværende Retsplejeordning, mene, at der ikke har været eller er Grund til at indhente nogen Udtalelse i saa Henseende. Hvad Landsretterne angaar, har Justitiarius i den kgl. Landsoversamt Hof- og Stadsret under Henviisning til Omfanget af Landsretternes Forretninger overfor Ministeriet udtalt sin store Betænkelighed ved den af Udvalget paapegede Ændring i det oprindelige Forslag, naar ikke samtidig Dommertallet i Landsretterne betydelig forøges, men skønt Justitsministeriet deler denne Betænkelighed, har man dog fundet det rettest at lade det foreliggende Forslags Ordning i denne Henseende blive prøvet i Praksis, inden man tager Initiativ til nogen Ændring enten i Antallet af Landsdommere overhovedet eller i det til hver enkelt Sags Paakendelse fornødne Antal.

Svend Høgsbro.

Manicus Hansen,
Fm.

Til Folketingets Udvalg angaaende Forslag til Lov
om Rettens Pleje.

Liste

over

Sager, der i Justitsminister Albertis Ministertid ere behandlede af ekstraordinære Retter, med vedføjet Oplysning om, af hvilke Aarsager, paa hvis Begæring og ved hvilke Personer den særlige Behandling har fundet Sted.

1. 1902. *Pastor Ifversens Embedsforseelse.*

Kommission nedsat i Anledning af Sognepræst ved Helligkorskirken i København Ifversens Nægtelse af at efterkomme et af hans foresatte givet Paalæg om at vie en Mand, der havde Ægteskabstilladelse uanset begaaet Hor (Dispensation 3—16--8), og paa Begæring fra Ministeriet for Kirke- og Undervisningsvæsenet, da der ikke er anordnet nogen særlig Provsteret for København, for hvilken Tiltalen kunde finde Sted.

Ved Kommissorium af 23. September 1902 overdroges det Stiftsprovst Pauli og Justitiarius i Københavns Kriminal- og Politiret Ingerslev at undersøge og paakende Sagen.

2. 1903. *Undersøgelse af et hos Kreaturhandler H. Nielsen af Guldborg paa Lolland begaaet Tyveri.*

Kommission nedsat efter bestjaalnes Anmodning til Justitsministeriet, da den lokale Dommer ikke havde formaaget at opklare Tyveriet, og det Rygte gik paa Egnen, at den bestjaalne selv havde begaaet det saakaldte Tyveri.

Ved Kommissorium af 27. Juli 1903 overdroges det daværende Fuldmægtig hos Straffedommeren paa Frederiksberg Schrøder at fortsætte den af Dommeren i Musse Herred begyndte Undersøgelse, og den 27. Februar 1904 overdroges det Overretsassessor Hastrup og Fuldmægtig Schrøder at paadømme Sagen.

3. 1903. *Herredsfuldmægtig i Sterns-Fakse Herreder Klaumanns og Politibetjent C. Bruun-Christensens Myndighedsmisbrug og Mishandling overfor en Arrestant.*

Kommission nedsat i Anledning af, at Drengen Jens Peter Poulsen havde tilbagekaldt en Tilstaaelse om Brandstiftelse, paa Grundlag af hvilken han den 18. April 1903 var domfældt i Stevns-Fakse Herreders Ret (Herredsfogeden var Fader til den paagældende Herredsfuldmægtig) og paa Justitsministeriets eget Initiativ.

Ved Kommissorium af 12. August 1903 overdroges det til Fuldmægtig Schrøder at genoptage Undersøgelsen i den afsluttede Sag mod Jens Peter Poulsen, og efter Udfaldet af denne overdroges det ved nyt Kommissorium af 11. November 1903 til Overretsassessor Lütken og Fuldmægtig Schrøder at undersøge og paakende Sagen mod Klaumann og Politibetjent Bruun-Christensen.

4. 1904. *Undersøgelse af forskellige Ildebrande paa Hovedgaarden Egholm under Stamhuset Egholm.*

Nedsat Kommission i Anledning af, at det ikke var lykkedes den ordinære Dommer at opklare forskellige i Aarene 1891 og 1901—03 Hovedgaarden Egholm overgaaede og formentlig paasatte Ildebrande efter Stamhusbesidderindens derom til Justitsministeriet fremsatte Andragende, mod hvilket Amtet og Retsbetjenten udtale intet at vide at erindre.

Ved Kommissorium af 11. Februar 1904 overdroges det Herredsfoged i Ramso-Thune Herreder Petri at fortsætte de hidtil foretagne Undersøgelser samt eventuelt inddrage nye gennem Undersøgelsen oplyste Forhold.

Ved Kommissorium af 14. Maj s. A. overdroges det derefter Overretsassessor Krarup og Herredsfoged Petri tyderligere at undersøge og paakende Sagen mod de skyldige.

5. 1904. *Sag mod exam. juris Schultz m. fl. i Anledning af forskellige med Vold forbundne Myndighedsmisbrug af denne og andre Politifunktionærer i Ringsted.*

Nedsat Kommission paa Justitsministeriets eget Initiativ foranlediget ved nogle offentlig fremkomne Besværinger.

Undersøgelsen blev ved Kommissorium af 2. Juli 1904 overdragen til Fuldmægtig Schrøder, og ved Kommissorium af 17. Oktober s. A. overdroges det Overretsassessor Lütken og Fuldmægtig Schrøder at undersøge og paakende Sagen mod de paagældende.

6. 1906. *Undersøgelse af Tyverier paa Rosenborg Slot.*

Kommission nedsat paa Grund af Sagens Omfang og Betydning (efter Forhørsdommerens Begæring).

Ved Kommissorium af 30. April 1906 overdroges Undersøgelsen til Kriminalretsassessor Winther, der havde paabegyndt Undersøgelsen i sin Egenskab af Kriminalretsassessor, saaledes at han derved fritoges for andre Sager.

7. 1906. *Undersøgelse vedrørende Hjortshøj- og Hornslet-Drabene.*

Kommission nedsattes i Anledning af Efterretningen om Drabet af Drengen Søren V. Jensen i Hornslet i samme Egn, hvor Hjortshøj-mordet faa Aar i Forvejen var begaaet, og paa Justitsministeriets eget Initiativ.

Ved Kommissorium af 21. Maj 1906 overdroges det Kriminalretsassessor From at undersøge Drabet paa den nævnte Dreng og derunder inddrage andre uopklarede Forbrydelser i Rougsø Herreders Jurisdiktion.

8. 1906. *Sag mod Pastor Davidsen for Overtrædelse af Straffelovens § 185.*

Kommission nedsat i Anledning af forskellige under en af Pastor Davidsen rejst Injuriesag fremkomne Oplysninger om utilladeligt seksuelt Forhold fra Præstens Side og efter Anmodning fra Ministeriet for Kirke- og Undervisningsvæsenet, da Sigtelserne mod ham omfattede saavel Forseelser mod hans Pligter som gejstlig som mod de almindelige borgerlige Retsregler, og derfor hverken Provsteretten eller de almindelige borgerlige Retter kunde anses for kompetente til at bedømme Forholdet i dets Helhed.

Ved Kommissorium af 9. August 1906 overdroges det til Overrets-assessor J. E. Petersen og Provst O. V. Stützer at undersøge og paa-kende Sagen.

9. 1907. *Undersøgelse angaaende Ildspaaættelse samt Indbruds- og Posttyveri i Thisted og Besvigelser i Landbosparekassen „Thy“ sammesteds.*

Nedsat Kommission i Anledning af den samtidige Indtræffen af disse forskellige betydelige Forbrydelser, som den stedlige Underdommer ikke var i Stand til at opklare eller behandle ved Siden af sin øvrige Virksomhed, og ifølge Retsbetjentens egen Begæring.

Ved Kommissorium af 1. Marts 1907 overdroges Undersøgelsen til Kriminalretsassessor Schou, og ved Kommissorium af 23. August s. A. overdroges det Overretsassessor Lütken og Kriminalretsassessor Schou, der dog senere nedlagde sit Hverv, hvorefter det den 9. Marts 1908 blev overdraget Kriminalretsassessor Tybjerg yderligere at undersøge og paa-kende den angaaende de to førstnævnte Forhold rejste Sag, under hvilken Læge Poul Nordentoft sigtedes for falsk Anmeldelse og Assurancesvig, Meddelagtighed heri og den i Straffelovens § 155 omhandlede Forbrydelse, Urmagersvend A. C. Schmidt Kjærgaard for den i Straffelovens § 155 omhandlede Forbrydelse og Agent Gotthard Wolff for Assurancesvig.

Ved Ordre af 25. September 1907 overdroges det derhos de to førstnævnte at undersøge og paa-kende Sagen mod fhv. Bestyrer af Landbo-sparekassen „Thy“, Underretssagfører Bertel Christian Thomsen Vester-gaard og fhv. Bestyrer af Sparekassens Filial i Vestervig, Gregers Julius Pedersen for Bedrageri.

10. 1907. *Undersøgelse af Sognepræst ved Blaagaards Kirke Mads Thomsens Optræden saavel i som udenfor hans Embedsvirksomhed.*

Kommission nedsat efter Anmodning fra Ministeriet for Kirke- og Undervisningsvæsenet — da der ikke er anordnet nogen Provsteret for København — paa Grund af forskellige uheldige Rygter om Præstens Optræden.

Undersøgelsen ved Kommissorium af 30. Marts 1907 overdraget til Stiftsprovst Paulli og Kriminalretsassessor Lunn.

11. 1907. *Undersøgelse i Anledning af forskellige mod Forstanderinden for Børnehjemmet Hebron offentlig fremsatte Sigtelser.*

Efter den af Folketingsmand Sabroe rejste Bevægelse nedsattes Kommission paa Justitsministeriets Initiativ.

Den 12. August 1907 meddeltes der Overretsassessor Schröder Bemyndigelse til at anstille en politimæssig Undersøgelse og derefter paa dennes Foranledning den 20. August og den 7. Oktober s. A. Kommissorium for ham til at undersøge med Dommermyndighed.

12. 1907. *Undersøgelse af Forholdene paa Børnehjemmet „Godhavn“.*

Kommission nedsattes i Anledning af forskellige offentlig mod Forstander Frydensberg fremsatte Sigtelser.

Undersøgelsen blev ved Kommissorium af 23. December 1907 over- dragen til Overretsassessor Schröder.

13. 1908. *Undersøgelse af Forhold, som af Bankkomiteen af 9. Februar 1908 henvises til Undersøgelse.*

Kommission nedsattes paa Bankkomiteens Foranledning.

Ved Kommissorium af 4. April 1908 ere Undersøgelserne overdragne til Overretsassessor Schröder.

14. 1908. *Undersøgelse mod Pastor Bjerre.*

Kommission nedsattes i Anledning af offentlig fremsatte Sigtelser mod ham om uhøviske Tilnærmelser mod en Dame i en Kirke m. v. og ifølge Begæring fra Ministeriet for Kirke- og Undervisningsvæsenet, da hans Forhold omfattede saavel Forseelse mod de særlige gejstlige som mod de almindelige borgerlige Anordninger og derfor hverken Provsteretten eller den borgerlige Domstol kunde anses kompetent.

Ved Kommissorium af 15. Juni 1908 overdroges det til Overrets-assessor Lunn og Provst S. M. Repsdorph at undersøge og paakende Sagen.

Tillægskommissorium for dem af 2den Oktober 1908.

Liste

over

Underdommere, der ere afskedigede siden Grundloven af 5. Juni 1849 uden egen paa Alder eller Svagelighed begrundet Ansøgning.

-
- 1) 1850. ^{1.}/_{6.} *By- og Herredsfoged*
 Blev afskediget i Naade og med Pension.
 Efter at der var overgaaet ham en Højesteretsdom af 5. Februar 1849, hvorved han for forskellige Uregelmæssigheder i Embedsførelsen blev idømt en Bøde af 600 Rdlr. til Købstadens Fattigkasse, søgte han selv om Afsked. Justitsministeriet udtaler i Forestillingen til Hans Majestæt Kongen, at det vilde have andraget om Afsked for ham, hvis han ej selv havde ansøgt.
 - 2) 1853. ²⁹/_{14.} *Birkedommer*
 Blev afskediget i Naade.
 Havde overtaget Stillingen som Stiftsforvalter ved Vallø Stift, med hvilken Birkedommerstillingen ansaas uforenelig. Da Valget stilledes ham af Justitsministeriet, foretrak han at opgive Embedet.
 - 3) 1859. ³/_{5.} *Birkedommer*
 Erholdt Pension ved særlig Lov i Henhold til Lov 5. Januar 1851 § 6.
 Et af ham afsagt Konkursdekret blev ved Højesterets Dom af 10. December 1858 omstødt og han tilpligtet at betale Erstatning for den ved Dekretet forvoldte Skade, ligesom Sagens Omstændigheder kastede Mistanke paa ham for Mislighed i det angivne Forhold.
 - 4) 1868. ¹⁴/_{12.} *Birkedommer*
 Blev afskediget i Naade og med Pension (70 Aar) samt efter Ansøgning, der imidlertid var fremkommen efter Justitsministeriets Opfordring, idet det paa Grund af Antallet af uopklarede Forbrydelser i Jurisdiktionen maatte anses nødvendigt at faa en ny Embedsmand med bedre Evner som Politimester.
 - 5) 1874. ¹⁶/_{9.} *Byfoged*
 Erholdt Afsked uden Pension paa Grund af gentagne Kassemangler og Forbrug af offentlige Midler (og Bomidler) samt Forvanskning af Embedsbøger for at skjule Forbruget (Straffelovens § 135, 1ste og 2det Stykke). Fritoges for Tiltale, da hverken private eller det offentlige havde lidt noget Tab.

- 6) 1875. $18\frac{1}{2}$. *Herredsfoged*

Blev afskediget i Naade og med Pension paa Grund af manglende Takt og Værdighed samt Ævne til at holde sig upaavirket af uvedkommende Hensyn, hvorhos han havde misbrugt sin Myndighed som Forhørsdommer.

- 7) 1881. $7\frac{1}{10}$. *Birkedommer*

Blev afskediget i Naade og med Pension efter Pensionsloven paa Grund af sine daarlige økonomiske Forhold.

- 8) 1883. $11\frac{1}{8}$. *Byfoged*

Erholdt Pension ved særlig Lov i Overensstemmelse med Pensionslov 5. Januar 1851 § 6.

Ved Højesteretsdom af 14. Juni 1883 blev han for Myndighedsmisbrug m. v. efter Straffelovens §§ 125, 126, 141 og 143 anset med Straf af simpelt Fængsel i 4 Maaneder.

- 9) 1886. $22\frac{3}{4}$. *Birkedommer*

Afskedigedes i Naade og med Pension efter Pensionsloven paa Foranledning af Indenrigsministeriet, idet han trods gentagen Misbilligelse og Paamindelse modsatte sig Varetagelsen af sine Pligter som Kommunalbestyrelsens Formand og derigennem var kommen i en uafhjælpelig Konflikt med Kommunalbestyrelsen. Han havde ikke villet søge sin Afsked inden en ham af Justitsministeriet forelagt Tidsfrist. 72 Aar gammel.

- 10) 1887. $12\frac{1}{4}$. *Birkedommer*

Blev afskediget i Naade og med Pension efter Pensionsloven paa Grund af Sindssyge.

- 11) 1887. $7\frac{1}{1}$. *By- og Herredsfoged*

Afskedigedes med Pension efter særlig Lov, jfr. Pensionsloven 5. Januar 1851 § 6.

Ved Kommissionsdom 11. Januar 1887 var han efter Straffelovens §§ 134, 141 og 143 anset med Straf af simpelt Fængsel i 3 Maaneder. (Forvanskninger af Udskrift og Ordener).

- 12) 1898. $19\frac{1}{4}$. *Herredsfoged*

Afskedigedes i Naade og med Pension efter Pensionsloven.

Under Indfyldelse af en sygelig Sindstilstand havde han gjort sig skyldig i uberettiget Anholdelse af en Sagfører.

- 13) 1904. $3\frac{3}{8}$. *Herredsfoged*

Afskedigedes i Naade og med Pension efter Pensionsloven.

Han havde først selv ansøgt om Afsked paa Grund af Nedsættelse af en Ildebrandskommission i Anledning af flere Brande hvilket blev afslaaet. Ved nærmere Undersøgelse kom Ministeriet til det Resultat, at han (63 Aar) var ude af Stand til paa fyldestgørende Maade at bestride sine Embedsforretninger.

Liste

over

Underdommere, der ere forfremmede til bedre lønnede Embeder
(Underdommerembeder, Overdommerembeder eller andre Embeder)
i Tiden fra 1. Januar 1898 til December 1908.

<i>Tidspunkt.</i>	<i>Tidligere Embede.</i>	<i>Nyt Embede.</i>
1898.		
1) 17/3.	Byfoged i Randers. 5,200 Kr.	Rudkøbing Købstad og Langelands Herreder. 6,200 Kr.
2) 18/6.	Byfoged i Korsør. 5,200 Kr.	Frederiksberg Birk. 6,200 Kr.
3) 25/7.	Herredsfoged i Hads-Herred. 4,400 Kr.	Korsør Købstad. 5,200 Kr.
4) 20/10.	Herredsfoged og Birkedommer i Aars og Slet Herreder og Løgstør Birk. 4,400 Kr.	Silkeborg Birk. 5,200 Kr.
1899.		
5) 28/6.	Byfoged i Skagen. 2,800 Kr.	Aalborg Birk og Fleskum Herred. 4,400 Kr.
6) 30/6.	Byfoged i Nyborg. 4,400 Kr.	Byfoged i Svendborg. 5,200 Kr.
7) 9/12.	Birkedommer i Nordre Birk. 6,200 Kr.	Overpræsident i København. 6,400 + 600 Kr. + Bolig (1,200).
1900.		
8) 22/2.	Herredsfoged i Bjerge-Aasum Her- reder. 5,200 Kr.	Rudkøbing Købstad og Langelands Herreder. 6,200 Kr.
9) 2/4.	Byfoged i Viborg. 4,400 Kr.	Byfoged i Horsens. 6,200 Kr.
10) 4/5.	By- og Herredsfoged i Æbeltoft og Mols m. v. Herred. 4,400 Kr.	Skanderborg Købstad og Hjelmslev- Gjern Herreder. 5,200 Kr.
11) 21/7.	By- og Herredsfoged i Neksø og Aakirkeby. 4,400 Kr.	Byfoged i Aalborg Købstad. 5,200 Kr.

<i>Tidspunkt.</i>	<i>Tidligere Embede.</i>	<i>Nyt Embede.</i>
1900.		
12) $\frac{1}{9}$.	Herredsfoged i Hvetbo Herred. 3,400 Kr.	Maribo By og Birk. 5,200 Kr.
13) $\frac{1}{9}$.	Byfoged i Næstved. 5,200 Kr.	Borgmester i Odense. 6,200 Kr.
1901.		
14) $\frac{12}{3}$.	By- og Herredsfoged i Nykøbing Mors. 5,200 Kr.	Hassing-Refs Herreder. 6,200 Kr.
15) $\frac{19}{4}$.	Birkedommer i Fejø Birk. 2,800 Kr.	Nykøbing Mors Købstad og Morsø Herreder. 5,200 Kr.
1902.		
16) $\frac{3}{1}$.	Herredsfoged i Falster vestre Herred. 5,200 Kr.	Herredsfoged i Nørvang-Tørrild Herreder. 6,200 Kr.
17) $\frac{31}{1}$.	By- og Herredsfoged i Hasle Købstad m. v. 4,400 Kr.	Falster vestre Herred. 5,200 Kr.
18) $\frac{2}{4}$.	By- og Herredsfoged i Bogense Købstad og Skouby Herred. 4,400 Kr.	Ærøskøbing Købstad og Ærø Herred. 5,200 Kr.
19) $\frac{5}{4}$.	Herredsfoged i Fjends-Nørlyng Herreder. 4,400 Kr.	Antvorskov Birk. 5,200 Kr.
20) $\frac{3}{5}$.	Herredsfoged i Bornholms vestre Herred. 3,400 Kr.	Bogense Købstad og Skovby Herred. 4,400 Kr.
21) $\frac{6}{5}$.	Birkedommer paa Samsø. 2,800 Kr.	Fjends-Nørlyng Herreder. 4,400 Kr.
22) $\frac{14}{8}$.	Herredsfoged i Øster Flakkebjerg Herred. 4,400 Kr.	Hatting Herred. 5,200 Kr.
23) $\frac{17}{10}$.	Sørenskriver paa Færøerne. 3,400 Kr.	Øster- og Vestre Han Herreder. 5,200 Kr.
1903.		
24) $\frac{17}{6}$.	Byfoged og Birkedommer i Svendborg. 5,200 Kr.	Kronborg østre Birk. 6,200 Kr.
25) $\frac{6}{7}$.	By- og Herredsfoged i Mariager. 4,400 Kr.	Kolding Herred. 5,200 Kr.
26) $\frac{21}{9}$.	Herredsfoged i Lollands Nørre Herred. 4,400 Kr.	Rigsarkivar. 6,000 Kr.
27) $\frac{12}{11}$.	Birkedommer i Wedellsborg Birk. 2,800 Kr.	Lemvig Købstad og Skodborg-Vandfuld Herreder. 6,200 Kr.
1904.		
28) $\frac{11}{4}$.	By- og Herredsfoged i Løgstør Købstad m. v. 4,400 Kr.	Storeheddinge Købstad og Stevnshede Herreder. 5,200 Kr.

<i>Tidspunkt.</i>	<i>Tidligere Embede.</i>	<i>Nyt Embede.</i>
1904.		
29) ⁹ / ₇ .	By- og Herredsfoged i Nibe m. v. 4,400 Kr.	Bregentved-Gisselfeldt Birk. 5,200 Kr.
30) ² / ₉ .	Byfoged og Birkedommer i Silkeborg. 5,200 Kr.	Stege Købstad og Møens Herred. 6,200 Kr.
31) ²⁰ / ₁₀ .	By- og Herredsfoged i Æbeltoft m. v. 4,400 Kr.	Ringsted Købstad og Herred m. v. 5,200 Kr.
1905.		
32) ¹⁶ / ₃ .	Byfoged i Varde. 5,200 Kr.	Borgmester i Aarhus. 6,200 Kr.
33) ²⁸ / ₃ .	Birkedommer i Muckadell m. fl. Birker. 3,400 Kr.	Antvorskov Birk. 5,200 Kr.
34) ³¹ / ₃ .	Byfoged i Slagelse. 5,200 Kr.	Odense Herred. 6,200 Kr.
1906.		
35) ²⁵ / ₁ .	Birkedommer paa Fejø. 2,800 Kr.	Hørsholm Birk. 4,400 Kr.
36) ¹² / ₆ .	Herredsfoged i Fjends-Nørlyng Herreder. 4,400 Kr.	Kronborg vestre Birk. 6,200 Kr.
1907.		
37) ¹⁰ / ₉ .	Herredsfoged i Bornholms vestre Herreder. 3,400 Kr.	Rønne Købstad. 5,200 Kr.
38) ²⁶ / ₉ .	Herredsfoged i Hveths Herred. 3,400 Kr.	Skive Købstad og Sallinglands Herreder. 5,200 Kr.
1908.		
39) ²⁵ / ₂ .	Byfoged i Hillerød. 4,400 Kr.	Frederiksborg Birk. 6,200 Kr.
40) ⁷ / ₅ .	Byfoged i Aarhus. 5,200 Kr.	Søndre Birk. 6,200 Kr.
41) ¹³ / ₇ .	Byfoged i Kalundborg. 3,400 Kr.	Lollands søndre Herred. 5,200 Kr.
42) ¹⁵ / ₉ .	Byfoged i Skagen. 2,800 Kr.	Hassing Refs Herreder. 6,200 Kr.
43) ² / ₁₁ .	Herredsfoged i Ribe Herred. 4,400 Kr.	Køge Købstad, Bjeverskov Herred og Vallø Birk. 5,200 Kr.